

LA GRAN PANTALLA MÉS COMPROMESA

Temps contestataris de ‘ciutats mortes’ i de cinema viu

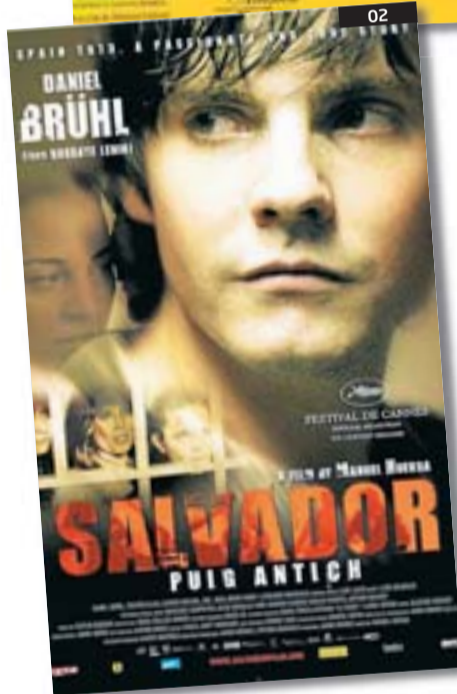
Política i cinema exploren vies de connivència i retroalimentació

TONI VALL
BARCELONA

Temps era temps en què el cinema era un preferent agitador de consciències. Temps en què Costa-Gavras guanyava l'Oscar al millor film de parla no anglesa amb la seva decisiu Z (1969) sobre l'assassinat d'un líder pacifista en la Dictadura dels Coronels a Grècia. El temps d'or del cinema polític italià de tòtems com Gillo Pontecorvo –*La batalla d'Alger* (1965)–, Francesco Rosi –*El cas Mattei* (1972), *Lucky Luciano* (1976)– i Marco Bellocchio –el més persistent amb films com *Bon dia, nit* (2002) sobre el segrest d'Aldo Moro–. El temps, en fi, en què a Carlos Saura se li acudien sagnants paràboles de la Guerra Civil com *La caza* (1966) i *El jardín de las delicias* (1970) i Pere Portabella filmava clandestinament poc després de la mort de Franco per donar a llum a *Informe general* (1977).

Progressivament confós i fusionat amb el relat històric, amb l'apassionant mistificació entre realitat i ficció, el cinema d'arrel política –retrata de moments rellevants, destapador d'injustícies, assot del poder inqüestionable– asisteix al vaivé capritxós de modes, s'endormisca i s'eixoriveix al batec de l'actualitat. El *Salvador Puig Antich* (2006) de Manuel Huerga va picar alt, va cicatritzar una ferida, no tan sols amb la memòria del mateix protagonista –suposant que cicatritzi algun dia– sinó també amb el modern cinema català, tan sovint qüestionat per no saber escoltar amb prou diligència les pulsions de la seva gent. Sense ànim de comparar a la babalà, el seu impacte –no tan comercial com emocional– es pot equiparar al cas recent de *Ciutat morta*, el documental de Xapo Ortega i Xavier Artigas sobre la dissortada peripècia de Patricia Heras. La seva postergada i finalment efectiva emissió el febrer passat al canal 33 amb unes insòlites xifres d'audiència, així com la reacció popular a les xarxes socials, va fer-nos avinent la capacitat reactiva del cinema, la seva importància com a agent dinamitzador de debats i de continguts socialment rellevants. En una escala d'intensitat menor –el cas ja va ser molt conegut en el seu dia–, un parell d'anys abans es va estrenar *Fènix 11-23* (2012), una recreació en registre de ficció del cas d'Eric Bertran, el jove acusat de terrorisme informàtic l'any 2004 per exigir, de manera no gaire afortunada, l'etiquetatge de productes en català. El film va tenir el bon ull de coincidir

amb el moment de més creixement de la reivindicació independentista. També va saber treure'n partit Isona Passola, que amb *L'endemà* va voler explicar la viabilitat d'una Catalunya independent.

Cinema i propaganda

Un dels principals valedors de *Ciutat morta* va ser David Fernández, diputat de la CUP i periodista de *La Directa* quan es van produir els fets que destapa el film. Com a resultat d'això va quedar sedimentada una fructífera connivència: Metromuster, la productora del film, és la responsable dels vídeos de la CUP. Tant de *Capgirem la història* com d'*Anaven lents perquè anaven lluny*, el curtmetratge que tanta fortuna va fer durant l'última campanya. De fet, també Junts pel Sí va prendre bona nota de la necessitat de connectar amb l'electorat a través d'un relat pròxim i narrativament convincent i va confiar en Marc Recha per dirigir el seu spot recent.

1. Ciutat morta.

METROMUSTER

2. Salvador.

SALVADORFILM.COM

3. B. SETTEMNRE

Tornant a Fernández, ara està apartat de l'arena política més mediatitzada però no ha abandonat l'activisme. Fa justament una setmana va participar en un col·loqui posterior a la projecció del film *Bals* als Cinemes Texas de Barcelona. Per a qui no n'estigui assabentat, *B* és la inicial de Bárcenas i el títol d'una inspiradíssima recreació de la famosa declaració de l'extresorer del PP davant el jutge Pablo Ruz. Primer va ser una obra de teatre –*Ruz-Bárcenas*–, que es va poder veure al Lliure a finals de l'any passat.

Resulta revelador i estimulador comprovar que, travessant deserts, cicles d'acontentament acrític, etapes agitadaes, el cinema –el nostre, el del veí i el de més enllà–, lluny d'auguris apocalíptics, continua flairant l'esdevenir dels dies i en dona fe amb diligència de notari. La contestació a la Guerra de l'Iraq va ser un punt d'inflexió. Només cal recordar els famosos premis Goya de l'any 2004, el del “No a la guerra” i també de documentals com *Hay motivo* (2004), contra la gestió del PP. El relleu l'ha pres l'esclat dels nous partits polítics, que han passat d'agitar ateneus, seus socials i agrupacions veïnals a esdevenir inquilins de Parlaments i consistoris. Ens ho explica, per exemple, *No estamos solos* (2015), un documental firmat per Pere Joan Ventura, produït per Pere Portabella i El Gran Wyoming, que recorre el moviment 15-M. —